

Jiří Weigl: Zoufalcům ve vládě inflace vyhovuje. Řešení je, ale nedojde na něj

- CZ24 News | 12. dubna 2023

ČESKO: Zoufalci ve vládě se vrhají po všech možných příjmech do státního rozpočtu, ale na plošné škrtů napříč rozpočtem, které jsou jediným řešením, nedojde, tvrdí v analýze psané pro ParlamentníListy.cz ekonom a ředitel Institutu Václava Klause Jiří Weigl. Fialova vláda dle něj nebojuje s inflací, protože inflace jí snižuje dluhy a zvyšuje příjmy. „Kabinet, v němž nesedí jediný národohospodář, spokojeně schvaluje jeden nesmysl přicházející z Bruselu za druhým a nejraději se věnuje, bez ohledu na náklady, válčení na Ukrajině,“ uvádí Weigl.

Česká ekonomika se nachází v mimořádně obtížné a trvale se zhoršující situaci. Již na konci března letošního roku vystoupal schodek státního rozpočtu na 166,2 mld. Kč (Z jednoho čísla sice nelze vyvozovat zásadní závěry o celoročním vývoji, ale číslo je to varovně vysoké). Inflace je třetí nejhorší v Evropě a v únoru činila 16,7 %. Obří schodek vykazuje běžný účet platební bilance. Za loňský rok se jeho saldo zhoršilo o 200 mld. Kč a blíží se 6 % HDP. V ekonomice přitom přetrvává minimální nezaměstnanost, která se stále pohybuje nad 3 %. Trh práce je v podstatě zablokovaný, přes příliv statisiců migrantů z Ukrajiny. HDP stagnuje nebo mírně klesá.

Hrozivá dvojí – vnější a vnitřní – nerovnováha na makroúrovni je doprovázena velmi negativním vývojem v reálné ekonomice. Vysoké ceny energií, jejichž růst a trvale vysoká úroveň jsou záměrnou součástí klimatické zelené politiky Evropské unie, dále akcelerovaly sankce kvůli ruské agresi na Ukrajině. To má devastující vliv na hospodaření firem i domácností. V existenčním ohrožení jsou pilíře českého průmyslu – automobilová výroba a energeticky náročný těžký a spotřební průmysl. Narůstají sociální problémy, rekordně klesají reálné příjmy domácností a jejich spotřeba, což se odráží v setrvalém poklesu maloobchodního obrátu. Hrozba dlouhé recese je reálná.

Green Deal EU a na něj navázané programy na jedné straně a válka na Ukrajině na straně druhé dnes představují zásadní vnější hospodářsko-politické ohrožení České republiky s potenciálem výrazně dále prohloubit a zhoršit všechny dosavadní negativní trendy.

Vláda pětikoalice, která se před půldruhým rokem ujala vlády, se tváří v tvář této situaci chová naprosto zmateně a nekompetentně. Brněnským a jiným učitelům tvořícím její jádro evidentně nedochází, do jakých problémů se ekonomika řítí. Osm let sice strávili v opozici zuřivou kritikou minulých vlád, ale ukázalo se, že absolutně neměli připravenou žádnou realistickou vizi svého vládnutí v hospodářské oblasti. Zřejmě s takovou alternativou vůbec nepočítali.

Jenom tak lze vysvětlit, že v evidentně kritické situaci veřejných financí přistoupili k rychle eskalující energetické krizi v loňském roce tak, jak to udělali – nesnažili se řešit explozi cen energií tam, kde vzniká, ale pouze zmateně tlumit ex post jejich dopady na spotřebitele. Ceny nechali vystoupat, stropovali je pozdě a vysoko a bezhlavě se vrhli do nepromyšlených kompenzací rostoucích nákladů pro firmy a domácnosti z veřejných prostředků. Pomáhali tím roztáčet inflaci, ignorovali překerní situaci státního rozpočtu, který dále obrovsky zatížili, doufajíce v budoucí těšínská jablíčka budoucího výnosu voluntaristické „válečné“ daně, kterou uvalili na arbitrárně vybrané firmy v energetice a bankovníctví. Tyto příjmy budou pochopitelně v důsledku daňové optimalizace postižených subjektů minimální.

Inflace vládě zjevně nevadí, zvedá jí totiž rozpočtové příjmy a splácí staré dluhy, a tak se ministr financí tváří, že se ho tento zásadní ekonomický problém netýká, neboť prý je věcí nezávislé ČNB.

Kabinet, v němž nesedí jediný národohospodář, spokojeně schvaluje jeden nesmysl přicházející z Bruselu za druhým a nejraději se věnuje, bez ohledu na náklady, válčení na Ukrajině.

Pokud by si vláda byla vědoma kritické situace českého průmyslu a zemědělství, pokud by ji zajímaly podmínky života českých domácností, pokud by měla před očima budoucnost veřejných financí českého státu, nemohli by její představitelé v bruselských institucích a na summitech schvalovat či mlčky přecházet to, co se tam navrhuje. Bez hlesu schválili zákaz spalovacích motorů, bez slůvka protestů přijímají direktivy, které zlikvidují české zemědělství. Proti normě Euro 7 protestují až ex post, až když se rozhodlo zasáhnout Německo.

Před sebou vláda drží fíkový list v podobě NERVu (Národní ekonomické rady vlády), což je náhodně vybraný a názorově nekonsistentní sbor neplacených dobrovolníků z řad různých akademiků, několika analytiků z finančního sektoru a pár lidí z byznysu, na jejichž nahodilé náměty a doporučení se vláda při svém tápání odvolává. Existence této skupiny má zastřít zjevnou nekompetenci ministrů stojících v čele ekonomických resortů.

V současné době, zřejmě motivována pocitem, že žádné další volby dlouho nebudou na obzoru, a tudíž se nemusí obávat ztráty voličské podpory kvůli nepopulárním krokům, se vláda snaží tvářit, že chce se stavem ekonomiky něco dělat. Způsob, jakým k tomu však přistupuje, a priority, kterými se zabývá, však ukazují pouze diletantismus a chaos.

Vláda čelí akutní rozpočtové krizi a hrozivé vnější nerovnováze, která může vyústit v měnový otřes a vážnou finanční a ekonomickou krizi. Potřebovala by proto ekonomiku v krátkém období rychle stabilizovat, měla by rychle předložit promyšlený, přesvědčivý a vyvážený stabilizační program, jehož základem musí být zásadní omezení rozpočtových výdajů.

Takto kompetentně však vláda v žádném případě nejedná, nemá jasnou vizi, kudy se ubírat. Před zraky veřejnosti zmateně tápe a k veřejné debatě nadhazuje náměty na různorodá opatření, která pak pod tlakem nesouhlasu různých zájmových skupin zase opouští a vrhá se jinam. Zmatenost jejího přístupu je do očí bijící.

Pro diletantismus dnešních ministrů je příznačné, že v této situaci si jako hlavní prioritu zvolili prosazení důchodové reformy. To je však dlouhodobý, strategický projekt, který v žádném případě nemůže být nástrojem krátkodobé stabilizace veřejných financí. Naděje, že nějakou zázračnou důchodovou reformou se současná krize českých veřejných financí vyřeší, je bláhová. Udržitelná důchodová reforma musí být koncipována tak, aby se na nevyhnutelné změny mohly jednotlivé generace připravit, aby opatření měla motivační charakter a byla založena na elementárním konsenzu na politické scéně i ve společnosti. Nic takového od chaotické hektické aktivity ministra Jurečky nelze očekávat.

Vláda se vrhla na ořezání valorizace důchodů, aniž by společnosti byla schopna předejít, jak hodlá veřejné finance stabilizovat celkově. Neříká, co hodlá dělat, pokud se nezastaví evropské zelené šílenství, pokud budeme muset přejít na vynucenou elektromobilitu a současně do roku 2030 zateplit veškeré budovy v zemi atd. Z čeho či na úkor čeho to hodlá financovat? Nevíme, jak zabráníme finančnímu zhroucení republiky, pokud bude válka na Ukrajině trvat další roky. Z jakých zdrojů a na úkor čeho chceme masivně zbrojit, nepodaří-li se konflikt na Ukrajině rychle mírově vyřešit? Jaký smysl má pro nás z české strany neustále eskalovaná konfrontace s Čínou, která je naším druhým největším obchodním partnerem? Proč jsou pro údajně středopravou vládu nedotknutelné levičácké pokrokařské nesmysly, jako je např. inkluze ve školství, spotřebovávající desítky vyhozených miliard, komplikující vzdělávání dětí a zaměstnávající tisíce zbytečných asistentů? Jak dlouho si budou politické neziskovky mastit kapsy z veřejných zdrojů a za státní peníze blokovat výstavbu např. páteřní infrastruktury? Kde skončily sliby o zeštíhlení státní byrokracie?

Zásadní otázky si vláda neklade, ale zoufale těká po jednotlivostech, které dimenzi problému v žádném případě neodpovídají. Upíná se ke zvyšování daně z nemovitostí, a to v situaci, kdy vrcholí nedostupnost vlastnického bydlení pro mladé lidi, dopadají na ně drahé hypotéky a eskalace stavebních nákladů. V této situaci je zvýšení daní s dodatečným výnosem v řádu jednotek miliard těžko pochopitelným krokem. Naprosto zruďná je představa, že daňovým tlakem stát donutí ty chudší z majitelů domů a bytů je nuceně prodat. Rady občanům tváří v tvář krizi důchodového systému o potřebě zajistit se na stáří investováním zde tedy už najednou neplatí.

Zoufalci ve vládě a NERVu se vrhají po všech možných, i těch opravdu pofidérních zdrojích příjmů do rozpočtu. Ale zvyšovat DPH v době, kdy veřejnost drtí rekordní inflace, či spoléhat donekonečna na navyšování spotřebních daní z alkoholu, tabáku a daní z hazardu asi nejde pořád. Dokonce prý někteří vládní „experti“ uvažují z fiskálních důvodů o legalizaci marihuany, neboť jejich odhadovaných 900 000 uživatelů by mohlo být z pachatelů přeměněno na vážené daňové poplatníky.

Snaha vlády jejími chaotickými a nahodilými kroky cokoli v oblasti veřejných financí rychle vyřešit, nemůže mít úspěch. Jedinou možnou metodou, která by rychle zatáhla na záchrannou brzdu, jsou plošné škrty napříč celou výdajovou stranou rozpočtu. Takový krok je relativně snadný, transparentní a přiměřeně spravedlivý. K tomu se však vláda evidentně nechystá.

Pokoušet se namísto toho vybírat v akutní krizi vítěze a poražené, vést dlouhé debaty se zájmovými lobby a veřejností, zmítat se neustále kvůli nepromyšleným krokům mezi parlamentními obstrukcemi opozice a Ústavním soudem, nikam nevede. Naděje, že si to vláda uvědomí, je však minimální.

[ZDROJ](#)